

COMFORTABLE IN EACH OTHER'S SKIN

—
THE CINEMATIC SPREAD
OF COLOR-BLIND CASTING

*Egymás bőrében – A színvak
szereposztás mozgóképes elterjedése*

—
szerző *author* Szöllőskei Gábor
illusztrációk *illustrations* Máhr Zsófia

A FŐKÉNT AZ AMERIKAI SZÍNHÁZI ÉS FILMES VILÁGBAN JELEN LÉVŐ „WHITEWASHING” (KIFEHÉRÍTÉS) ELLEN LÉP FEL EGY NEM TÚL RÉGRE VISSZAMENŐ TREND AZÁLTAL, HOGY BIPOC (BLACK, INDIGENOUS AND PEOPLE OF COLOR, AZAZ FEKETE, ŐSLAKOS ÉS SZÍNES BŐRŰ) SZÍNÉSZEKRE OSZTJÁK A FEHÉR TÖRTÉNELMI FIGURÁK SZEREPÉT. AZ EBBEN A FAJI SOKSZÍNŰSÉGBEN TÜKRÖZŐDŐ PROGRESSZIVITÁSBAN AZONBAN, AMELYET A NÉZŐK ÉS A KRITIKUSOK EGYARÁNT ÜNNEPELNEK, NEM KEVÉS ELLENTMONDÁST IS TALÁLNI.

THERE IS A RECENT TREND WHICH STANDS AGAINST THE SO-CALLED “WHITEWASHING”, MAINLY PRESENT IN THE AMERICAN THEATER AND MOVIE WORLD, BY CASTING BIPOC (BLACK, INDIGENOUS AND PEOPLE OF COLOR) ACTORS TO PLAY WHITE HISTORICAL FIGURES. HOWEVER, THERE IS ALSO MUCH CONTRADICTION IN THE PROGRESSIVITY REFLECTED IN THIS RACIAL DIVERSITY, WHICH IS OTHERWISE CELEBRATED BY VIEWERS AND CRITICS ALIKE.

A whitewashing története az élő szereplős és animációs filmeknél (utóbbiaknál a szinkronban) kirívó, és rendkívül jól dokumentált: ott van például Mickey Rooney hírhedt ázsiai háziúrja az *Álom luxuskivitelben* (1961) című filmben vagy Alec Guinness arab hercege az *Arabiai Lawrence*-ben (1962), Laurence Olivier fekete arcú *Othelló*járól (1965) nem is beszélve. Persze nem szükséges ennyire régre visszamenni, csupán az elmúlt évtizedből megemlíthetjük többek között Natalie Portmant a 2018-as *Expedícióból*, Emma Stone-t a 2015-ös *Alohából* vagy Scarlett Johanssont a 2017-es *Páncélba zárt szelemből*, ők ugyanis mind olyan karaktereket alakítottak a vásznon, akik a forrásanyagban ázsiai származásúak voltak.

Bármelyik pillanatban, amikor egy fehér színész átveszi egy színes bőrű személy szerepét (és fordítva), az a mögöttes sugallat áll, hogy minden ember ugyanúgy mozog az őt körülvevő környezetben. A faji és etnikai hovatartozást minimalizálják ezzel az alkotók, és elhanyagolható tényezőkké redukálják, amelyek bármikor átvihetők egyik emberről a másikra. Az egyén faji identitása azonban kiemelkedő fontosságú abban, hogy az ember miként érzékeli önmagát, és hogyan fogadják őt mások.

„Amikor egy fehér színész átveszi egy színes bőrű személy szerepét és fordítva, az a mögöttes sugallat áll, hogy minden ember ugyanúgy mozog az őt körülvevő környezetben. Az egyén faji identitása azonban kiemelkedő fontosságú abban, hogy az ember miként érzékeli önmagát, és hogyan fogadják őt mások.”

Az utóbbi években épp ezért – válaszul a kifehéritésre – egyre inkább elterjedt az úgynevezett színvak szereposztás, amely során BIPOC-színészekre osztanak alapvetően fehér szerepeket. Lin-Manuel Miranda *Hamilton* című, nem mellékesen óriási sikerrel játszott színpadi műve (ami a Disney+ streaming szolgáltatón is kiemelkedő nézettségre lelt) az egyik úttörő produkció ebben, itt ugyanis fekete színészek játsszák az Egyesült Államok honatyáit. De egyéb történelmi tematikájú vagy kosztümös filmek és sorozatok is már e szellemben készültek, például a Netflixen hatalmas népszerűsége szert tett *A Bridgerton család* vagy a Channel 5 szériája, a *Boleyn Anna*, amelyben Jodie Turner-Smith alakítja a 16. században élt angol királynét, VIII. Henrik második feleségét. Mikor bejelentették a *Boleyn Anna* szereposztását, nem meglepő módon változatos reakciók érkeztek rá. Egyesek dühüket és nemtetszésüket fejezték ki amiatt, hogy egy fekete nő játszik egy fehér történelmi személyiséget, míg mások megjegyezték, hogy a fekete színészeket új, színes bő-

The history of whitewashing in live-action and animated films (the latter in the voiceovers) is blatant and extremely well-documented: there is, for example, Mickey Rooney’s infamous Asian landlord in *Breakfast at Tiffany’s* (1961) or Alec Guinness’s Arab prince in *Lawrence of Arabia* (1962), not to mention Laurence Olivier’s blackface *Othello* (1965). Of course, we do not need to go back that far in time, from the last decade alone we can remember Natalie Portman from 2018’s *Annihilation*, Emma Stone from 2015’s *Aloha* or Scarlett Johansson from 2017’s *Ghost in the Shell*, among others, because all of them played characters on screen who were of Asian descent in the source material.

“Any time a white actor takes on the role of a person of color (and vice versa), there’s an underlying suggestion that all people behave the same way in the environment around them. However, one’s racial identity is paramount in how one perceives oneself and how one is perceived by others.”

Any time a white actor takes on the role of a person of color (and vice versa), there’s an underlying suggestion that all people behave in the same way in the environment around them. In this way, the creators minimize ethnicity and race and reduce them to negligible factors that can be transferred from one person to another at any time. However, one’s racial identity is paramount in how one perceives oneself and how one is perceived by others.

That is why in recent years, in response to whitewashing, the so-called color-blind casting has become increasingly widespread, in which essentially white roles are given to BIPOC actors. Lin-Manuel Miranda’s play *Hamilton*, which was by the way greatly successful (its views also skyrocketed on the Disney+ streaming channel), is one of the pioneering productions in this, with black actors playing the founding fathers of the United States. But other historical or period dramas and series have also been made in this spirit, such as the immensely popular *Bridgerton* on Netflix, or Channel 5’s *Anne Boleyn*, in which Jodie Turner-Smith plays the 16th-century English queen, second wife of Henry VIII. When the cast of *Anne Boleyn* was announced, unsurprisingly there were mixed reactions. Some people expressed anger and displeasure that a black woman played a white historical figure, while others noted that they would prefer to see Black actors in new stories made by, for and about people of color.

rűek által, színes bőrűeknek szánt és színes bőrűekről szóló történetekben szeretnék inkább látni.

„Miért ne lehetnének a klasszikus műveket vagy történelmi eseményeket feldolgozó alkotók nyitottak a megkérdőjelezésre vagy az újraértelmezésre, főként, ha a karakter fehér mivolta abszolút mellékes a narratívában. Annak például, hogy Ariel, a kis hableány fehér bőrű, semmi köze ahhoz a sztorihoz, hogy a szerelmével szeretne lenni és a szárazföldön akar járni”

A színvak szereposztás, az etnikai hovatartozást figyelmen kívül hagyó casting közelmúltbeli példái megmutatják, milyen bizonyult helyzetek alakulhatnak ki, amikor a kirekesztés és a hitetlenség elutasítását egyenlőségen alapuló művészi konvenciónak álcázzák. A fekete amerikai drámaíró, August Wilson a színvak szereposztással szembeni legkiemelkedőbb érvet a The Ground on Which I Stand (A föld, amelyen állok) című 1996-os beszédében mutatta be egy konferencián: „A színvak szereposztás eszméje ugyanaz az asszimilációs eszme, amelyet a fekete amerikaiak az elmúlt 380 évben elutasítottak. Ez egy kísérlet arra, hogy az etnikai kisebbségeket kitöröljék, és újra feltalálják a történelmet. Ez egy támadás a BIPOC jelenléte ellen, sértés az intelligenciájukkal, valamint a társadalomhoz és a világhoz való sokféle hozzájárulásukkal szemben.” Természetesen az a kulturális milió, amelyben Wilson 1996-ban élt, már nagyban különbözik attól, amelyben a 2020-as évek közönsége létezik, mégis, a színvak szereposztás által kifejezett rasszista érzet továbbra is probléma.

Az egyik népszerű védekezés a színvak szereposztás hiánya kapcsán a forrásanyagra hivatkozik: vagyis a történetet, a „szent szöveget” úgy kell megőrizni, ahogyan azt megírták. Sokak szerint az már más kérdés, hogy miért ne lehetnének a klasszikus műveket vagy történelmi eseményeket feldolgozó alkotók nyitottak a megkérdőjelezésre vagy az újraértelmezésre, főként, ha a karakter fehér mivolta abszolút mellékes a narratívában. Miért ne lehetne kihasználni ezt a lehetőséget arra, hogy a figurát olyasvalakiként alkossák újra, aki nem a többséghez tartozik? Annak például, hogy Ariel, a kis hableány fehér bőrű, semmi köze ahhoz a sztorihoz, hogy a szerelmével szeretne lenni és a szárazföldön akar járni (talán épp ezért készül jelenleg *A kis hableány* új, élő szereplős filmváltozata a fekete Halle Bailey-vel a főszerepben...). A *Harry Potter és az elátkozott gyermek* című színdarabban Hermione Granger szerepére egy fekete színésznőt szerződtettek (Noma Dumezwenit), ez pedig sok rajongóból heves ellenérzést

Recent examples of color-blind casting, that is one which ignores ethnicity, show the complexities that can arise when the rejection of exclusion and authenticity is disguised as an artistic convention based on equality. Black American playwright August Wilson presented the most prominent argument against color-blind casting during a conference in his 1996 speech titled The Ground on Which I Stand: “The idea of colorblind casting is the same idea of assimilation that black Americans have been rejecting for the past 380 years. We reject any attempt to blot us out, to reinvent history and ignore our presence or to maim our spiritual product. It is an assault on our presence, our difficult but honorable history in America, and an insult to our intelligence, our playwrights, and our many and varied contributions to the society and the world at large.” Of course, the cultural milieu in which Wilson lived in 1996 is already quite different from the one in which the audience of the 2020s exists, yet the racist sentiment expressed by color-blind casting remains a problem.

One popular defense of the lack of a color-blind casting refers to the source material: that is, the story, the “sacred text” must be preserved as it was written.

“Why creators adapting classical works or historical events should not be open to challenging events or reinterpreting works, especially if a character’s whiteness is absolutely irrelevant to the narrative. For example, the fact that Ariel, the little mermaid is white has nothing to do with the story of her wanting to be with her lover and walk on land.”

It is a different matter, many would argue, why creators adapting classic works or historical events should not be open to challenging events or reinterpreting works, especially if a character’s whiteness is absolutely irrelevant to the narrative. Why not use this opportunity to re-create a role as someone who does not belong to the majority? For example, the fact that Ariel, the little mermaid is white has nothing to do with the story of her wanting to be with her lover and walk on land (maybe that’s why a new live-action film version of *The Little Mermaid* is currently being made starring Black actress Halle Bailey...). In the play *Harry Potter and the Cursed Child*, a Black actress (Noma Dumezweni) was cast for the role of Hermione Granger, which provoked fierce opposition from many fans, but the character’s whiteness has never

váltott ki, a karakter fehérsége azonban soha nem befolyásolta a képességeit, a zsenialitását. Valójában azok a történetek, amelyek nem tekintik adottnak a szereplők fehér származását, új aktualitást nyerhetnek, és új közönséget hívhatnak be a szférájukba, mivel sok színes bőrű ember számára nem adatik meg, hogy az általuk fogyasztott médiában reprezentálva lássák magukat.

Menjünk vissza még régebbre! Shakespeare idejében még férfiak játszották a női szerepeket, nők ugyanis egyáltalán nem léphettek színpadra. A következő évszázadokban végbement fejlődés később lehetővé tette, hogy nők is megjelenhessenek a világot jelentő deszkákon, de az a hagyomány, hogy az eredeti leírásoktól eltérő nemű színészek is szerepeltek, megmaradt. Volt tehát honnan fejlődni! Most ugorjunk 2015-be, Lin-Manuel Miranda a *Hamilton*-ban ugyanis ekkor értelmezte újra, mit jelent a befogadó szereposztás a modern kori drámákban, amikor rab- szolgaságból és gyarmatosításból származó színészekre osztotta az amerikai alapító atyák szerepeit. A musical pedig bebizonyította, hogy az a sok régi kifogás, amellyel a különböző korabeli drámákat háttérbe szorították, többé már nem állja meg a helyét: fehér emberek milliói váltottak jegyet a *Hamilton*-ra, hallgatták meg a zenei albumot, vagy streamelték a színházi előadásból készült filmet a Disney+-on. A közösségi médiában megjelenő mémek, paródiák és hasonlók pedig szintúgy bizonyították, hogy a fehér közönség képes történelmi személyiségeket fiktív karakterekként kezelni, miközben tisztában van azzal, hogy a valós figurák egészen másképp néztek ki, és másképp is cselekedtek.

„A fehér közönség képes történelmi személyiségeket fiktív karakterekként kezelni, miközben tisztában van azzal, hogy a valós figurák egészen másképp néztek ki, és másképp is cselekedtek.”

De említhető még az indiai származású Dev Patel is, aki a 2019-es (a magyar mozik vásznaira csak idén májusban felkerült) *David Copperfield rendkívüli élete* című film címszerepében bebizonyította, hogy Dickens-adaptációkban is lehet nem fehér szereplőket szerepeltetni anélkül, hogy az alapvető cselekmény és az üzenet megváltozna. A BBC-féle *A nyomorultak*-minisorozat (2018–2019), valamint a Hulu streaming szolgáltató *Nagy Katalin – A kezdetek* (2020–) című szériája is ezen az úton járnak, az utóbbiban például fekete színészek orosz nemeseket, politikusokat és udvaroncokat alakítanak. A 21. századi modern alkotók emellett igyekeznek minél több fekete és színes bőrű statisztát is alkalmazni, hogy kitöltsék velük a tömegjeleneteket a bálkon, az utcákon, a parkokban vagy más nyilvános helyszíneken. A néző így a társadalom minden rétegében lát magához hasonló embereket, és úgy érezheti, hogy ő is a film vagy sorozat világának részévé válhat.

affected her abilities or genius. In fact, stories that do not take for granted the whiteness of the characters can gain new relevance and invite new audiences into their world, as many people of color do not have the opportunity to see themselves represented in the media they consume.

“White audiences are able to treat historical figures as fictional characters, while being aware that the real people looked and acted quite differently.”

Let's go back even further in time! In Shakespeare's time, men played even the female roles, as women were not allowed on stage at all. Developments in the following centuries later allowed women to tread the boards, but the tradition of including actors of a different gender from the original descriptions has remained. So, there was room for improvement! Now let's jump to 2015, this is when in *Hamilton*, Lin-Manuel Miranda reinterpreted what inclusive casting in modern-day dramas means by giving the roles of the American founding fathers to actors coming from slavery and colonization. And the musical proved that the numerous old excuses that pushed various dramas of that age into the background no longer hold true: millions of white people bought tickets to see *Hamilton*, listened to the soundtrack album, or streamed the film made of the theatrical performance on Disney+. And the memes, parodies and the like that appeared in social media have also proven that white audiences are able to treat historical figures as fictional characters, while being aware that the real people looked and acted quite differently.

But we can also mention Dev Patel of Indian descent, who proved in the title role of the 2019 film *The Personal History of David Copperfield* that Dickens adaptations can also feature non-white characters without changing the basic plot and message. BBC's miniseries *Les Misérables* (2018–2019) and streaming channel Hulu's *The Great* (2020–) also follow the same path, with the latter featuring Black actors as Russian nobles, politicians and courtiers. In addition, modern 21st-century creators also try to use as many Black and colored extras as possible to fill in crowd scenes at balls, in the streets, in parks, or other public events. This way, viewers can see people like themselves from all layers of society and feel like they too can become part of the world of the film or series.

If we examine color-blind casting in terms of the Hungarian film and television industry, it will immediately strike us

Amennyiben a színvak szereposztást a magyar film- és tévéipar szempontjából vizsgáljuk, rögvest szembeötlik, hogy milyen kevés roma származású színészt ismerünk. Természetesen a magyar viszonyok közt sem ismeretlen a kifehérités, elég többek között Goda Krisztina *Veszettek* (2015) című filmjében Törőcsik Franciska vagy a *Brazilokban* (2017) Nagy Dániel Viktor karaktereire gondolnunk. A hasonló esetekre pedig gyakori magyarázat, hogy nagyon kevés a roma származású színészünk, a producereknek és a rendezőknek így nehéz a dolguk, ha ilyen szerepekre keresnek valakit, és főként az idősebb korosztály a probléma, a fiatalabb generációban már könnyebb találni tehetséges színészeket. Például Farkas Franciskát (Viktória – *A zürichi expressz*, *Brazilok*, *Örök tél*, *Aranyélet*) vagy Csányi Sándort (róla sokan nem tudják, hogy apai ágon roma származású), aki a 2000-es évek óta több, nagy sikerű hazai kasszakerben alakított főszerepet (pl. *Kontroll*, *Csak szex és más semmi*, *S.O.S. szerelem*, *Poligamy*, *Coming out* stb.). Szerencsére pedig már arra is volt példa, hogy roma származású előadóművészek kaptak olyan szerepeket nagyszabású produkcióban, amelyeket nem kifejezetten romákra írtak. *Az Aranyélet* című sorozatban a Danis Lída által alakított Jakab Erika főhadnagy szerepére például alapvetően nem roma színészt képzeltek el az alkotók, a casting során azonban beleszerettek Danis játékába.

„Miként reagálna a hazai fehér közönség, ha cigány származású színészek alakítanának magyar történelmi alakokat? Persze lehet, hogy semmi szükség erre, és egyszerűen csak jó roma szerepeket kellene írni a tehetséges roma előadóknak.”

Vagyis mindenképpen javuló tendenciáról beszélhetünk, abban legalábbis feltétlenül, hogy a film- és sorozatszerepek szempontjából a roma származású színészek már szélesebb spektrumon mozoghatnak, mint korábban (vagyis nem csupán bűnözők, esetleg létminimumon élő falusi kisemberek szerepeit osztják rájuk). Az viszont még mindenképpen a jövő zenéje, ennélfogva pedig fogas kérdés, hogy vajon a színvak szereposztás itthon is hasonló eredményeket érne-e el, mint az Egyesült Államokban vagy Nagy-Britanniában, jelesül, hogy miként reagálna a hazai fehér közönség, ha cigány származású színészek alakítanának magyar történelmi alakokat. Persze lehet, hogy semmi szükség erre, és egyszerűen csak jó roma szerepeket kellene írni a tehetséges roma előadóknak. A gondatlan színvak szereposztás ugyanis azt feltételezi, hogy az identitások semmit sem érnek, és hogy minden tapasztalat átvihető, ami messze nem felel meg a valóságnak. ●

how few actors of Roma origin we know. Of course, white-washing is not unknown in a Hungarian context either, just think of, among others, the characters played by Franciska Törőcsik in Krisztina Goda's *Home Guards* (2015), or Dániel Viktor Nagy in *Brazilians* (2017), respectively. A usual explanation for cases like this is that we have very few actors of Roma origin, so producers and directors have a hard time finding someone for such roles, especially the older age group being problematic, as it is easier to find talented actors in the younger generation. For example, Franciska Farkas (*Viktoria: A Tale of Grace and Greed*, *Brazilians*, *Eternal Winter*, *Golden Life*) or Sándor Csányi (many people do not know that he is of Roma origin on his father's side), who has played the lead role in several Hungarian blockbusters since the 2000s (*Kontroll*, *Just Sex and Nothing Else*, *S.O.S. szerelem!*, *Poligamy*, *Coming Out*, etc.). Fortunately, there have also been examples of Roma actors being given roles in large-scale productions that were not specifically written for Roma people. In the series *Golden Life*, for example, the role of First Lieutenant Erika Jakab, played by Lída Danis, was not originally intended by the creators to be played by a Roma actress, but they fell in love with Danis's acting during the casting process.

“How the white audience in Hungary would react if actors of Roma origin were to play the roles of Hungarian historical figures? Of course, maybe there is no need for this at all, and simply good Roma characters should be written for talented Roma actors.”

In other words, there is definitely an improving trend, at the very least in the sense that actors of Roma origin can now play a wider range of roles in films and series than before (meaning they are not only cast in the roles of criminals, or villagers living in poverty). On the other hand, it still lies in the future, and therefore it is a difficult question whether color-blind casting would achieve similar results in Hungary as in the United States or the UK, namely how the white audience in Hungary would react if actors of Roma origin were to play the roles of Hungarian historical figures. Of course, maybe there is no need for this at all, and simply good Roma characters should be written for talented Roma actors. Because careless color-blind casting suggests that identities are worth nothing and that all experiences can be transferred, which is far from reality. ●

